

Ansamblul monumental istoric și de arhitectură Mihai-Vodă

VIRGILIU Z. TEODORESCU

Vatră de istorie, complexul arhitectonic „Mihai Vodă” a fost ridicat de Mihai Viteazul, în vremea când era ban al Craiovei (1589—1591). Cartea patriarhului Ieremia, din septembrie 1591, arată că marele ban Mihai ridicase această ctitorie pe un loc mai înalt, nu departe de mănăstirea zidită de jupineasa Caplea, a cărei clădire era mereu supusă inundațiilor Dîmboviței.

Într-un document din octombrie 1591, se menționează că mănăstirea era terminată, fiind foarte frumoasă, avînd de jur împrejur multe chilii, pivnițe sub pămînt, iar în biserică tot felul de podoabe de aur și de argint.

După urcarea pe tronul Țării Românești, Mihai Viteazul o înzestrăse cu noi danii de moșii, podgorii etc., ajungînd astfel una dintre cele mai bogate mănăstiri din țară¹.

Paul de Alep, care a vizitat mănăstirea la mijlocul secolului al XVI-lea, afirma că era întinsă și măreață, iar biserica avea trei turle.

În afară de biserică și chilii pentru călugări, în curtea mănăstirii existau și case, care ulterior au devenit case domnești, construite de Mihai Viteazul înainte de a fi domn. Mănăstirea fiind întărită, domnul locuia aici.

Și în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea aceste case au slujit, uneori, ca reședință domnească.

În *Mărturiile comisul Istoc*, din 1659 — 1664, referitor la domnia lui Grigore Ghica, se arată că în anul 1661 domnitorul „s-a așezat în scaun la mănăstirea Mihai Vodă ... unde a stat ca la doi ani”, întrucît curțile domnești din București și Tîrgoviște fuseseră distruse de otomani².

Un călător străin din acea vreme, Reimers, menționează că locuința domnească era pe malul Dîmboviței. În hrisovul lui Alexandru Ipsilanti din 1813 se spune, de asemenea, că mănăstirea Mihai Vodă „s-a cinstit și cu starea scaunului domnesc”³.

Clădirile din mănăstirea Mihai Vodă au devenit din nou reședință domnească în anul 1825, după ce curtea domnească a ars. Meșteșugarul bucureștean Ion Sin Dobre notează în cronica sa — aflată în manuscris la Institutul de istorie „N. Iorga” din București — că în 1825 „s-au prefăcut și s-au înouit curtea din deal, cu toate odăile de prin prejur, după cum se

¹ Nicolae Iorga, *Documente grecești privitoare la istoria românilor*. Partea I, 1320, 1716, București, 1915, p. 90—93.

² *Mărturiile comisul Istoc — un fragment de cronică 1659—1664*, în „*Revista istorică română*”, 1938, vol. VIII, p. 93.

³ V. A. Urechia, *Istoria Românilor*, tomul VII, seria 1774—1800, București, 1894, p. 300—301.

vede, a sfintei mănăstiri Mihai Vodă, ... ca să se mute domnia acolo, cum s-au și făcut”.

În 1821, dealul mănăstirii Mihai Vodă a fost ocupat de oastea lui Tudor Vladimirescu, fiind o poziție strategică în preajma Bucureștilor⁴.

Totodată, în anul 1856, domnitorul Barbu Dimitrie Știrbei dispune organizarea Școlii de mică chirurgie, al cărei director va fi dr. Carol Davilla, pe lângă Spitalul ostășesc de la Mihai Vodă. Cursurile școlii s-au desfășurat într-un modest spațiu din curtea mănăstirii, pregătindu-se personalul săfătar care a activat în cadrul armatei⁵.

Arhivele Statului, înființate în 1831, au funcționat la început în unele încăperi ale Mitropoliei și apoi la mănăstirea Radu Vodă.

Prin decizia Departamentului Trebilor din Lăuntru, dată pe baza decretului domnesc nr. 28 din 1837, se acorda Arhivelor Statului o încăpere la mănăstirea Mihai Vodă, „unde au fost mai înainte arhiva rusească”⁶.

După secularizarea averilor mănăstirești, pe baza raportului din 18 august 1864 prezentat de Cezar Boliac, director general al Arhivelor Statului, se dispune repartizarea mănăstirii Mihai Vodă ca local pentru Arhive și efectuarea restaurărilor necesare⁷.

După modeste amenajări ale chiliilor, începând din 1866, clădirea a servit pentru păstrarea documentelor Arhivelor Statului. În deceniul următor, tot în acest ansamblu, au fost adăpostite temporar și alte instituții ale statului. Astfel, în perioada premergătoare războiului de independență, aici au funcționat primăria de sector, vopseaua de verde și servicii ale Agiei (Poliția Capitalei). La preluarea de către Arhivele Statului, clădirea se găsea într-un stadiu avansat de degradare. Ideile și soluțiile de renovare n-au ajuns însă să fie finalizate.

La începutul secolului al XX-lea, Dimitrie Onciul, director general al Arhivelor Statului, constatând dificultățile cu care s-au confruntat generațiile anterioare, procedează la adoptarea unui plan mai modest, dar mai eficient. Se declanșează lucrările de refacere a ansamblului „Mihai Vodă”, ce s-au desfășurat pe parcursul a două decenii. Din moștenirea arhitecturală a epocii lui Mihai Viteazul s-au păstrat nealterate numai pivnița din latura de apus, biserica și partea inferioară a turlei clopotniței din latura de est. Restul construcțiilor din laturile nord, vest și parțial sud și est sînt din epoca lui Mihai Vodă, modificate însă la începutul secolului al XX-lea. La proiectul și execuția lucrărilor realizate după 1900 au contribuit arhitecții Nicolae Gabrielescu, Alexandru Băicoianu, Cristofi Cerchez și Petre Antonescu, care au asigurat consolidarea, conservarea și amenajarea edificiului, precum și înzestrarea cu noi instalații de apă, electricitate, pavaje, remiză pentru incendii, posturi permanente de pază ș.a. Concomitent cu executarea acestor lucrări, Primăria Capitalei a procedat la sistematizarea zonei, prin deschiderea unor artere de circulație și amenajarea terenului cedat de Arhive într-un parc public în care au fost amplasate busturile a doi dintre directorii generali ai Arhivelor Statului: B. P. Hașdeu și Dimitrie Onciul.

⁴ Mihai Cioranul, *Revoluția lui Tudor Vladimirescu*, București, 1859, p. 72—73.

⁵ „Monitorul Oficial”, 1856, martie 12, p. 1—3.

⁶ Arh. St. București, fond Vornicia din Lăuntru.

⁷ Arh. St. București, fond D.G.A.S.

Pe vatra fostei trapeze, demolată la 1907, s-a construit după proiectul arhitectului Petre Antonescu localul Muzeului Arhivelor Statului, între anii 1911—1914. Finalizarea acestei construcții a fost realizată între anii 1920—1924.

Lucrări de renovare la ansamblul Mihai Vodă au mai fost întreprinse după primul război mondial, când au fost înlăturate stricăciunile provocate de bombele căzute în imediata apropiere.

În perioada 1940—1943, concomitent cu lucrările de renovare, de amenajare a curții interioare, a fost construită de către Ministerul Apărării Naționale casa parohială.

Pentru cunoașterea trecutului acestei vetre de istorie, în anii 1953—1954, Institutul de arheologie a făcut cercetări de amploare, care au evidențiat urme materiale concludente ale prezenței și activității umane în ultimele trei milenii.

O acțiune importantă s-a întreprins în anii 1954—1956, când pe latura de est s-a ridicat tronsonul de clădire ce a asigurat închiderea patruleterului. În aceeași perioadă s-a realizat și renovarea ansamblului, transformarea curții din incintă în parcare.

VATRA DACICĂ

Cu ocazia săpăturilor organizate de Institutul de Arheologie al Academiei în anii 1953—1954, s-a constatat existența în trecut, în perimetrul ansamblului „Mihai Vodă”, a unei așezări dacice care a durat până la mijlocul secolului I e.n., când existența ei a fost subit întreruptă, probabil în urmă expediției romane la nordul Dunării.

Dacă din această așezare se îndeletniceau cu creșterea vitelor, agricultura și în mai mică măsură cu vânătoarea și pescuitul. Au fost descoperite locuințe ușor adâncite în pământ, cu vetre din lut ars, fără ornamente, fragmente de vase și obiecte. Vatra conservată în curtea localului Arhivelor Statului sub copertina special amenajată în 1954 se deosebește de celelalte construcții prin faptul că ea a fost lucrată cu grijă din pământ ars, patinată cu un strat de barbotină albă, avind formă pătrată și fiind ornamentată pe margine cu două șanțulețe, dispuse în linii paralele, la colțuri avind câte un mic cerc. Descoperirea oaselor de animale mici incinerate în această vatră ornamentată arată că ea servea ca altar pentru cultul localnicilor⁸.

În afară de aceste materiale, s-au mai descoperit aici resturi de ceramică lucrată cu mina, cu aspect negru-roșcat, de formă bitronconică, cu buza groasă îndreptată în afară, borcane cu aspect poros, ornamentate cu brîuri orizontale și castroane larg deschise în afară, cu buza puternic răsfrîntă spre interior.

S-au mai descoperit în săpături cupe cu sau fără picior, căni de formă bitronconică, din pastă fină, de culoare cenușie sau neagră-cenușie, lucrate cu roata.

⁸ Sebastian Morintz și D. V. Rosetti, *Din cele mai vechi timpuri și pînă la formarea Bucureștilor, în Bucureștii de odinioară în lumina săpăturilor arheologice*, Editura Științifică, București, 1959, p. 28—30.

Prin caracterul de unicitate al vetrei, această așezare se înscrie în rîndul descoperirilor de referință ale arheologiei românești din ultimele deceni, constituind o valoroasă piesă de patrimoniu de importanță națională.

MUZEUL ARHIVELOR

Preocuparea pentru crearea unui muzeu care să prezinte publicului documente din tezaurul Arhivelor, pentru a sugera evoluția scrisului, a cancelariei, a modului de păstrare și valorificare a mărturiilor trecutului, a fost în atenția organizatorilor Arhivelor încă în cursul secolului al XIX-lea. În acest sens, era prevăzută în regulamentul de organizare al Direcției Generale a Arhivelor Statului, în timpul domniei lui Alexandru Ioan I. Cuza înființarea unui muzeu în care să fie reunite mărturiile semnificative ale trecutului. Pentru această idee au militat Gr. Manu, C. D. Aricescu, C. Boliac, B. P. Hașdeu, fără să-i dea contur datorită faptului că localul special destinat muzeului n-a putut să fie realizat. După 1900, Dimitrie Onciul procedează pe etape la declanșarea lucrărilor de modernizare a localului fostei mănăstiri Mihai Vodă. Întrucît clădirea de pe latura de sud, ce adăpostise trapeza mănăstirii, ajunsese într-un stadiu avansat de ruinare, se obține aprobarea de demolare în anul 1907. Pe acest loc, după proiectul arhitectului Petre Antonescu, a fost înălțat între anii 1911—1914 localul Muzeului Arhivelor Statului. Prin elementele de arhitectură ce valorificau tezaurul tradițiilor românești, ca și prin soluțiile noi de ordin constructiv, lucrarea completa zestrea edilitară a capitalei României. Anii primului război mondial întrerup lucrările de finisare a construcției. Ele au fost reluate după 1920 și încheiate în 1924, an în care s-a organizat, cu prilejul lucrărilor Congresului Internațional de Bizantinologie de la București, o amplă expoziție cu valori de tezaur. La 1 mai 1925 a avut loc inaugurarea oficială a Muzeului Arhivelor Statului, conform legii pentru organizarea Arhivelor Statului din același an, care, la articolul 14, prevedea organizarea expozițiilor permanente de documente, peceți, manuscrise, stampe etc. La 28 martie 1926 s-a deschis prima expoziție, în care au fost reunite documente de cancelarie păstrate în arhive și colecții particulare.

Constantin Moisil, directorul general al Arhivelor Statului, aprecia rolul muzeului astfel: „Arhivele Statului au nu numai puțința, dar și datoria de a întreține în publicul mare cultul față de monumentele vechii culturi românești. Ele trebuie să organizeze expoziții permanente de documente, peceți, steme, miniaturi etc., care să dezvolte și să cultive interesul publicului mare pentru ca viața, faptele și cultura strămoșilor noștri să fie cît mai bine cunoscute”.

De la înființarea sa, în sălile muzeului s-au organizat numeroase expoziții, sesiuni științifice, simpozioane, seri culturale, care au evocat trecutul de luptă al poporului român pe baza mărturiilor din Arhive. Menționăm expozițiile referitoare la Ștefan cel Mare, Vlad Țepeș, Unirea Țărilor Române sub Mihai Viteazul, Dimitrie Cantemir, Revoluția română de la 1848, Unirea Principatelor, răscoalele țărănești din 1437, 1784—1785, 1888, 1907, Marea Unire din 1918 ș.a.

Arhivele Statului, începînd cu anul 1969, au preconizat realizarea unor lucrări de amploare care să confere ansamblului Mihai Vodă calități

funcționale corespunzătoare cerințelor prezentului și viitorului cultural al capitalei. Se aveau în vedere pe de altă parte evenimente ca : împlinirea a 150 de ani de la înființarea Arhivelor Statului ca instituție modernă (1981) împlinirea a 400 de ani de la începerea zidirii Mănăstirii Mihai Vodă (1989) și altele. În acest context, au fost întocmite mai multe variante cu propuneri vizînd viitoarele funcționalități ale spațiilor existente prin care se preconizau acțiuni de prezentare a valorilor din Arhivele Statului, cinstirea lui Mihai Viteazul și a tuturor acelor care în decursul timpurilor au trudit aici contribuind în cele mai diverse forme la propășirea culturii poporului român, la promovarea idealului de unitate națională. Deziderate care din păcate n-au fost analizate de factorii ce ar fi putut menține, salva și afirma acest ansamblu ca adevărat mesager al trecutului pentru viitor.

Prezentarea citorva din aceste deziderate oferă posibilitatea ca, acum, la timpul prezent, să fie declanșate acele acțiuni care, conjugate, să permită readucerea bisericii pe vechea vatră, refacerea ansamblului și valorificarea lui pentru a deveni un valoros mesaj de cinstire a numelui lui Mihai Viteazul, a tuturor oamenilor iluștri ale căror biografii se împletesc cu aceste locuri evocatoare.

În continuare, prezentăm două memorii adresate forurilor competente, referitoare la soarta acestui ansamblu de arhitectură, precum și răspunsul primit recent de la Ministerul Culturii.

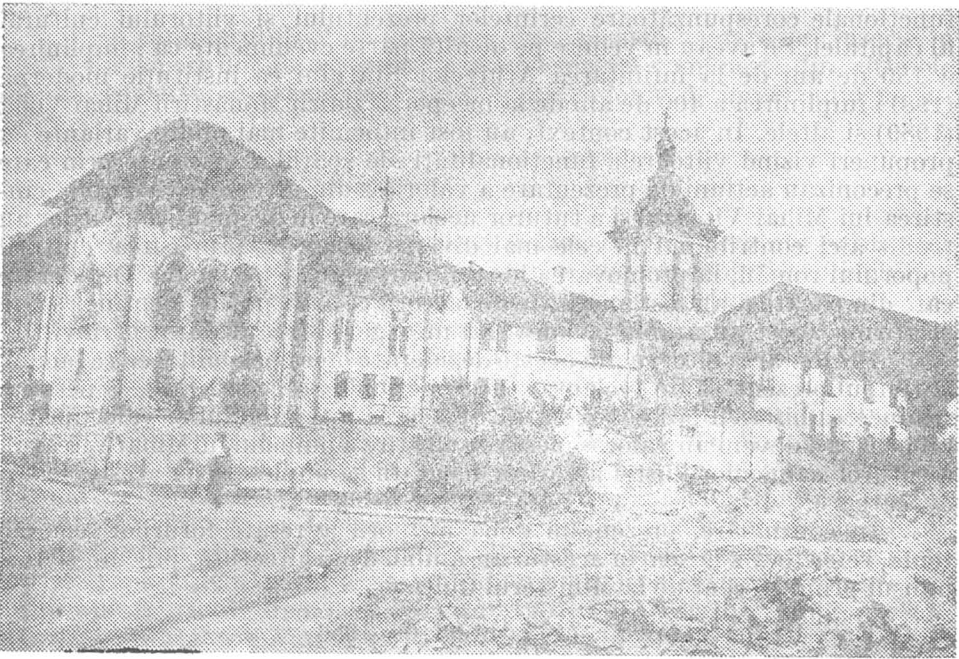
C. C. E. S. Registratura nr. 7453 din 03. 06. 1986

Tovarășe Vicepreședinte,

Procesul de reamenajare urbanistică a zonei Uranus a inclus și micul parc din vecinătatea fostului sediu al Arhivelor Statului. Acest parc a fost amenajat în anul 1927, cînd prin contribuția bucureștenilor, a foștilor elevi și colaboratori, au fost realizate două simboluri de cinstire la adresa lui Bogdan P. Hașdeu și Dimitrie Onciul. Solemnitatea dezvelirii a avut loc în toamna anului 1927, participînd cu acest prilej miniștrii, cercetători, studenți, elevi, un numeros public. Cu acest prilej președintele comitetului de inițiativă pentru realizarea celor două monumente le-a încredințat primarului capitalei. Busturile realizate de sculptorul Mihai Onofrei au devenit, în decursul anilor, familiare trecătorilor prin acest parc.

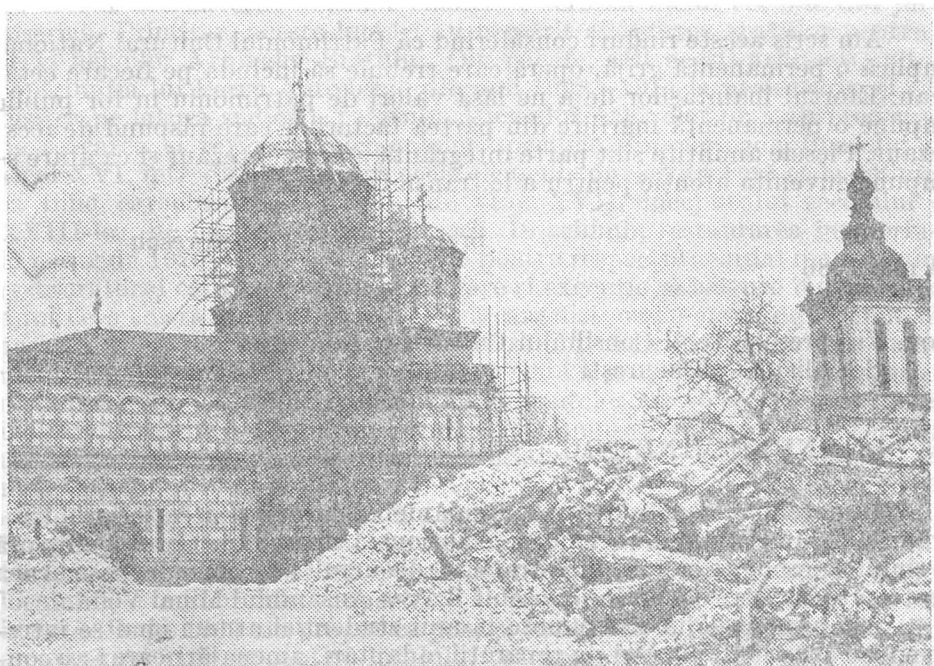
Prin declanșarea lucrărilor de transformare urbanistică s-a ridicat, în anul 1984, și problema acestor busturi. Din rîndul lucrătorilor din cadrul Arhivelor Statului s-a manifestat grija de a fi ridicate, adăpostite pînă la reanplasarea lor într-un spațiu adecvat. Comitetul pentru Cultură și Educație Socialistă a municipiului București a precizat că vor fi luate măsurile necesare. De la vorbă la faptă însă au intervenit o serie de factori punînd în primejdie integritatea lor. În prezent situația este următoarea: în plin șantier, cu buldozere, macarale, barăci ș.a. unul din busturi (D. Onciul) se află pe soclul său, iar cel evocîndu-l pe B.P. Hasdeu a dispărut împreună cu un rînd de pietre din zona superioară a soclului. Această situație te intrigă, după ce ai primit asigurările cele mai ferme că au fost luate măsurile de conservare a lucrărilor de artă plastică din zonă.

Starea de fapt implică luarea de măsuri urgente pentru recuperarea bustului B. P. Hasdeu, evacuarea bustului D. Onciul, desfacerea și numerotarea blocurilor de piatră care alcătuiesc soclurile.

194

Am scris aceste rânduri considerînd că Patrimoniul Cultural Național implică o permanentă grijă, operă care trebuie să includă pe fiecare cetățean. Efortul înaintașilor de a ne lăsa valori de patrimoniu în for public impune o permanentă îngrijire din partea factorilor care răspund de acest tezaur. Piese de amintire sînt parte integrantă a acestui tezaur și ca atare se impune cuvenita atenție pentru a le transmite viitorului.

prof. Virgiliu Z. Teodorescu

31 mai 1986

Tov. Vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației
Socialiste — București

DOMNULE MINISTRU,

În deceniile trecute capitala României se impunea atenției prin simbolurile arhitecturale de o valoare emoțională deosebită. Cornișa dreaptă a riului Dîmbovița a fost înzestrată în decursul veacurilor cu asemenea nestemate. Printre ele un loc deosebit îl avea Ansamblul Mihai Vodă.

Am avut prilejul să-l cunosc în anii studenției atunci cînd se întreprindeau o serie de lucrări de reparații, adaptări, amenajări care i-au conferit o ținută de decență în contextul prefacerilor urbanistice. În anul 1964 am revenit în ambianța acestor locuri pentru a-mi desfășura activitatea de zi cu zi în cadrul Muzeului Arhivelor. A fost prilejul de a cunoaște și aprofunda asupra stărilor de lucruri, a funcționalităților în perspectiva timpului.

Începînd din anul 1969 am militat pentru realizarea unor lucrări de anvergură în cadrul complexului Mihai Vodă din București menite a ridica acest edificiu la valoarea de simbol pe care și-o merită. Prin prezența construcției din secolul XVI, ca și prin edificările ulterioare întreprinse de multe generații, acest ansamblu impunea ca o necesitate prioritară inițierea și realizarea tuturor măsurilor cuvenite. În anul 1989, la împlinirea a 400 de ani de la începerea lucrărilor de zidire, ansamblul Mihai Vodă impunea să se prezinte atît sub aspectul arhitectural, cît și cel funcțional în situația de a primi cuvenita înțelegere din partea tuturor factorilor de decizie și execuție. Într-o asemenea postură putea fi transmis veacului următor ca un adevărat monument al capitalei României.

Sînt necesare cîteva relații care să prezinte situația anterioară demolării ansamblului și a translării bisericii. În urma secularizării averilor mănăstirești din 1863, clădirile fostei mănăstiri Sf. Nicolae (Mihai Vodă) fuseseră preluate de stat și date în folosința Arhivelor Statului. Biserica a rămas în continuare să-și desfășoare activitatea ca biserică de cartier, avînd enoriași din zona limitrofă. După primul război mondial acest lăcaș a preluat și menirea de a fi locul de reunire a purtătorilor Ordinului militar Mihai Viteazul. Pe parcursul anilor clădirile au suferit intervenții mai mult sau mai puțin saluare dictate de anumite împrejurări. De la neglijare și ruinare la contribuțiile valoroșilor arhitecți Cristofi Cerchez, Nicolae Gabrielescu și Alexandru Băicoianu, care pe baza fondurilor puse la dispoziție

au trecut la refacerea vechilor clădiri ce formau inelul cel mic din jurul bisericii. Prioritar, aceste lucrări au urmărit adaptarea spațiilor pentru a servi nevoilor Arhivelor Statului. Din păcate, atît acești arhitecți, cît și contribuția lui Petru Antonescu din anii 1908—1914 la proiectarea și edificarea pe latura sudică a palatului Muzeului Arhivelor nu s-au preocupat de salvarea și reținerea elementelor specifice din perioada finalului de secol XVI, introducînd de fapt acele elemente de arhitectură ce le defineau ca fiind caracteristice finalului de veac XVII, începutului secolului al XVIII-lea, de factură brîncovenească. În schimb, restaurarea întreprinsă în perioada 1920—1941 este relevantă pentru respectul acordat momentului, restauratorul căutînd ca prin proiectare și execuție să asigure îndepărtarea a tot ceea ce era intervenție ulterioară care distona cu etapa de început. Pe această cale a reușit ca în mare măsură să obțină în final un valoros monument ce a devenit curînd o operă de referință a evoluției școlii românești de restaurare sub auspiciile Comisiei Monumentelor Istorice. Trecerea anilor, inclusiv urmările cutremurului din 1977, impuneau intervenții la restaurarea atît a bisericii, cît și a tuturor celorlalte clădiri ale complexului. Ultimele decenii, prin dezvoltarea Arhivelor Statului, au impus ca în anul 1960 să fie mutată Direcția Generală a Arhivelor Statului într-un alt local, aici rămînînd să-și desfășoare în continuare activitatea o serie de servicii care toate se confruntau însă cu o serie de dificultăți ce aveau urmări asupra localului, a materialelor depozitate și a oamenilor ce lucrau în această incintă. După 1969 am propus ca pentru anul 1989 să fie întreprinse acțiuni de amploare care să confere localului valoarea arhitecturală și funcțională ce o merită, pentru a deveni un centru național de evocare și cinstitie a lui Mihai Viteazul.

Analizînd fiecare spațiu al clădirilor, ca și curtea, împrejurimile, am preconizat atît funcționalitățile, cît și beneficiarii, toate menite spre a da acestor locuri aureola de respect ce o datorăm Unificatorului de Țară. N-au fost numai gînduri, cele preconizate fiind temeiul mai multor demersuri scrise, transmise ierarhic conducerii instituției. După cutremurul din 1977 am revenit și am arătat că timpul reclamă luarea măsurilor minime pentru conservarea și trecerea la realizarea eșalonată, întrucît în anii 1986—1987 lucrările șantierului să fie încheiate. Aceasta ar fi permis ca ulterior să se treacă la organizarea compartimentelor Centrului Național Mihai Viteazul. Dar n-a fost să fie așa. O tăcere prevestitoare de rele se așternuse peste acest ansamblu impunîndu-se tuturor celor care abordau subiectul să treacă la alte probleme. Începutul de an 1985 a înlăturat toate incertitudinile. Într-un ritm infernal s-au evacuat cele ce se puteau evacua, multe rămînînd să fie sortite buldozerului. Amintim în acest sens abandonarea „din ordin” a inscripției scrise pe o placă de marmură ce consemna momentul inaugurării Muzeului Arhivelor Statului.

Ce a urmat se știe. „Binevoitoarea” translare a bisericii cale de cîteva sute de metri, pentru a ajunge într-un perimetru unde ulterior s-au ridicat blocuri ce pur și simplu au sufocat-o, transformînd-o în orice, numai mesajul secolului XVI către viitorime nu. Restul clădirilor au fost demolate prin dinamitare. Era și cazul, cînd gîndim că atît zidurile groase ale vechilor chilii, cît și betonul armat al primului edificiu bucureștean, proiectat și realizat în acest mod, care fusese palatul Muzeului Arhivelor, impuneau prin gradul de soliditate realizat de constructorii lor.

Demersurile făcute pentru salvarea cel puțin a busturilor și soclurilor statuilor lui Dimitrie Onciul și Bogdan P. Hasdeu din parcul limitrof s-au lovit de totală indiferență pentru valorile de patrimoniu artistic și respectul cuvenit acestor înaintași ai culturii românești, precum și a efortului colectiv care cu decenii în urmă a contribuit la realizarea actului cultural.

Au trecut anii și pe locul fostului „deal” s-a amenajat prin nivelarea terenului parcul preconizat a fi plămînul natural al „Casei Republicii”. Nu punem în discuție aici oportunitatea ridicării în aceste locuri a edificiului, nici linia arhitecturii adoptate, nici proporțiile. Sînt probleme ce fac subiectul altor preocupări. Ani de zile mi-a revenit obsesiv întrebarea: ce au făcut cei ce aveau obligația morală și materială să-l consilieze pe unicul om care putea lua o asemenea hotărîre de a îndepărta prin rășuire un loc evocator al glorioasei domnii a lui Mihai Viteazul? Mai mult, m-am întrebat adeseori de ce nu au putut „conviețui” vechiul edificiu împreună cu „magnifica” construcție menită să eternizeze o „epocă”.

Toate au trecut și acum sîntem la momentul analizei. Ce-i de făcut? se întreabă fiecare pentru numeroasele „moșteniri”. Soluții numeroase rețin atenția. Lista priorităților este mare, posibilitățile financiare sînt limitate. Într-un asemenea context îndrăznesc să fac următoarele propuneri:

a) Pentru anul 1991, cînd se vor împlini 400 de ani de la terminarea lucrărilor din etapa I, împlinite de Mihai, banul Craiovei, la București, pentru ridicarea mănăstirii Sf. Nicolae să acționăm pentru readucerea bisericii pe „vechea” vatră. Tehnic o vor rezolva cei competenți, prin traducere, ridicare, tăiere, folosindu-se eventual soluții interne și internaționale definite printr-un concurs. Cu bunăvoință și o bună acțiune de propagandă se vor găsi și resursele imperios necesare. Într-o primă etapă ar urma ca biserica readusă la locul cuvenit să fie „înălțată” pe o structură de beton armat ce va permite ulterior aducerea unei mase de pămînt care să sugereze vechea cotă de înălțime.

b) Pentru finalul secolului și începutul veacului XXI să fie prevăzută ridicarea edificiilor care să sugereze zidurile ansamblului Mihai Vodă. În aceste spații ar urma să se reunească valorile informaționale referitoare la ilustrul înaintaș, precum și cinstirea tuturor acelor care în decursul veacurilor au trudit și contribuit în aceste locuri la propășirea culturală a neamului românesc.

Dacă veacul trecut, în alte condiții, a putut promova formula „Dați un leu pentru Ateneu”, cu răsunetul și eficiența materializate ca moștenire pentru viitori, sînt convins că printr-o acțiune concertată și acest obiectiv cu profunde rezonanțe pentru fiecare român ar găsi înțelegerea și sprijinul material necesar. Acest sacrificiu material s-ar putea considera ca un monument demn pentru cinstirea lui Mihai Viteazul, la împlinirea a patru veacuri de la realizarea Unirii tuturor românilor.

Prof. Virgiliu Z. Teodorescu

8 ianuarie 1990

Domnului ministru al Culturii — București

România
Ministerul Culturii
Cabinetul Ministrului
nr. 166 din 13. 03. 1990

Domnului prof. VIRGILIU TEODORESCU
Str. Aliorului nr. 2, bloc D 13, sc. 3, ap. 33
Bucureşti, Sectorul 4, cod 75598

La propunerile formulate în scrisoarea dumneavoastră, atât de documentată prin datele istorice pe care ni le furnizaţi, privitoare la trecutul Ansamblului monumental, istoric şi de arhitectură „Mihai Vodă” din Bucureşti, vă comunicăm următoarele :

Reăducerea pe „vechea vatră” a Bisericii „Sf. Nicolae”, aflată în prezent în condiţii cu totul necorespunzătoare pentru bună punere a sa în valoare, se poate realiza prin soluţia preconizată de dumneavoastră sau prin alte soluţii tehnice care deja s-au prefigurat de către specialiştii, mai precis prin deplasarea blocului de locuinţe şi magazine care obturează calea de translaie către fostul amplasament iniţial. În această situaţie se impune, desigur, în mod justificat, să se procedeze şi la refacerea — reconstituirea clădirilor componente ale incintei fostului ansamblu, cu o destinaţie funcţională precisă.

Am reţinut ambele probleme cu interes, ele urmînd să fie analizate şi discutate de către Comisia monumentelor şi siturilor istorice, organismul naţional competent a decide în acest domeniu, căreia îi vor fi înaintate în acest sens propunerile dumneavoastră.

Adjunct al ministrului,
Coriolan Babeti